Dan
Ciachir

La Baia di San Paolo

În partea a doua a lunii ianuarie 1990, când interesul ziariștilor străini veniți în România s-a extins și asupra altor domenii, în afară de cel politic, după căderea dictaturii comuniste, am stat de vorbă despre starea Bisericii cu trei gazetari, unul dintre aceștia fiind maltez. Datorită lui, două luni mai târziu am primit o invitație la un seminar organizat de Academia de studii a partidului de guvernământ din Malta (AZAD), intitulat *Voci din Răsărit*, la care urmau să participe doi oameni politici polonezi, unul maghiar și eu, care eram mai degrabă un particular.

Era prima mea călătorie în Occident, de aceea, după ce am trecut prin aglomerația de la Otopeni în dimineața zilei de 4 aprilie 1990, am rămas neplăcut surprins să constat că avionul cu care aveam să zbor până la Roma era un IL 18 sovietic. Nici constatarea că va face escală la Tirana nu era foarte plăcută, întrucât Albania încă mai avea ocârmuire comunistă, care o declarase *primul stat ateu din lume* și nu uitam că în anii '70 citisem într-un ziar străin că un preot fusese condamnat la moarte și executat deoarece botezase un copil. Pe când avionul venea la aterizare, am văzut cazemate și cuiburi de mitralieră pe marginea pistei. Clădirea aeroportului albanez semăna cu magazinul alimentar din Babadag, cu deosebirea că în fața intrării erau doi palmieri scofâlciți. La Tirana au coborât câțiva pasageri, după care au irupt în avion câțiva soldați îmbrăcați în uniforme identice cu cele ale militarilor din filmele chinezești. Voiau să vadă dacă nu a rămas nedat jos vreun albanez și, în felul acesta, să ajungă în Italia.

Deși pierdusem cursa Air Malta pentru care aveam bilet, am fost urcat la Roma într-un Boeing 737 cu turiști germani, un *charter*, simpatia pentru români și pentru România fiind enormă la trei luni după prăbușirea regimului Ceaușescu. De la aeroport, unde eram așteptat, am fost dus la hotelul „Dragonara", iar seara la o recepție cu ceilalți trei invitați, o clădire oficială a guvernului, unde atârna pe un perete un superb Hristos răstignit, lângă care ne-am și fotografiat. Malta, se vedea asta la orice pas, era o țară cu credință în Dumnezeu. După sfârșitul seminarului am mai rămas încă o săptămână pe insulă și îmi amintesc că într-una din casele în care am fost poftit am vă-

zut o icoană cât se poate de ortodoxă. „Malta a avut și o perioadă bizantină, așa încât noi venerăm și sfinți bizantini", mi s-a explicat.

La Digli, în nord-vestul țării, la capătul unei șosele contorsionate pardosite cu o piatră evocând drumurile Dobrogei, am privit Mediterana de la o înălțime de patru sute de metri: o infinită perspectivă verde-albastră, inducând în suflet un amestec de jubilație și odihnă.

Așa cum se știe, arestat la Ierusalim, Apostolul Pavel a cerut să fie judecat de cezar, la Roma, întrucât era cetățean roman. A pornit într-acolo pe corabie, sub escortă, însă după o călătorie plină de încercări și peripeții, nava a naufragiat în Malta, unde Pavel a iernat, fiind bine primit de localnici, cum reiese și din ultimul capitol, 28, din *Faptele Apostolilor*. Voiam să văd *Golful Sfântului Pavel* (La Baia di San Paolo) și am avut prilejul să o fac în două rânduri; ultima oară într-un amurg copleșitor.

În anii din urmă, *Golful Sfântului Pavel* – sau „Sfântul Pavel de lângă mare", cum preferă să-i spună maltezii – a devenit un orășel. La începutul secolului trecut, oamenii bogați obișnuiau să își ridice o casă și aici, pe țărm, ca să petreacă lunile calde ale verii în liniște, răcoare și confort. Liniște care se păstra și în urmă cu peste treizeci de ani. Am văzut atunci *Izvorul Apostolului*, din care Pavel și-ar fi astâmpărat setea îndată după naufragiu. Tot acolo a fost înălțată o biserică, Biserica focului, unde Pavel a aruncat vipera în flăcări (*Fapte* XXVIII, 7-8). Un lăcaș a apărut și pe locul fost al reședinței guvernatorului roman Publius, care l-a primit și găzduit trei zile pe propovăduitorul Evangheliei (*Fapte* XXVIII, 7-8). De-a lungul timpului au fost construite succesiv biserici una peste alta, la nivelul cel mai de jos al acestor suprapuneri arheologii descoperind vestigii romane.

Pe 8 aprilie au plecat invitații polonezi și cel maghiar, iar a doua zi am mers pe cealaltă insulă, Gozo, prilej de a pluti pe Mediterana o jumătate de ceas. Gozo este o insulă marcată de chietudine, cu mai puțini locuitori decât Malta și cu terenuri cultivate care-i dădeau un aer rustic. Existase proiectul unui pod, conceput de doi ingineri japonezi, care să lege cele două insule, iar lumea a răsuflat ușurată când a fost abandonat. Catedrala în formă de cruce latină din Gozo, cu ziduri exterioare de un alb spumos, veche de 300 de ani, și piața ei sugerau înrudiri stilistice cu Sicilia lui Lampedusa aflată la mai puțin de o sută de kilometri.

A doua zi am ieșit singur pentru prima oară de când eram în Malta. Din Sliema, de la hotel „Dragonara", prin suburbia Sfântul Iulian, am ajuns în golful și portul Marsaxlokk, pe care îl zărisem de mai multe ori prin fereastra mașinii, în treacăt. Acum puteam să-i privesc de aproape, în tihnă, bărcile vopsite în culori strălucind în lumina puternică a soarelui – era o zi cum sunt la noi cele de început de iunie –, bărci care există numai în Malta, tot așa cum gondole nu sunt decât la Veneția. Plină de culoare

era și piața de pește din port, cu crabi, caracatițe și languste mustăcioase întinse pe tarabe. Pentru balcoanele închise ale unor clădiri cu etaj nu aveam pe atunci alt termen de comparație decât sacnasiurile caselor din vechea Constanță sau din Brăila.

Cu o zi înainte de plecare, am fost să revăd Catedrala Ordinului Sfântului Ioan, construită în secolul al XVI-lea și considerată până în 1798 una dintre cele mai bogate biserici din lume. Atunci, insula a fost ocupată de armatele lui Napoleon, iar catedrala jefuită de podoabele și odoarele de preț. În același an părăseau pentru totdeauna Malta și Cavalerii Ospitalieri. M-am dus în oratoriu – nu mai era nimeni în biserică – să privesc îndelung tabloul *Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul*, vasta lucrare a lui Caravaggio (3 metri pe 5), datând din 1608, considerată capodopera sa și singura sa pictură semnată.

